

Omtrent 2 år efter, at landsbevillingsnævnet havde påbegyndt sin virksomhed, tog folketingets ombudsmand spørgsmålet om kompetencens rækkevidde op til principiel behandling (ombudsmandens beretning 1973, sag nr. 43). Herom foreligger dels en skrivelse af 15. februar 1974 fra ombudsmanden til handelsministeriet, dels et sålydende handelsministerielt cirkulære til landsbevillingsnævn og kommuner af 4. marts 1974 »Om de synspunkter, der bør lægges til grund ved vurdering af, om alkoholbevilling bør gives«:

»Folketingets ombudsmand har behandlet en klage over en afgørelse truffet af landsbevillingsnævnet vedrørende indehaveren af et cafeteria i en mindre provinsby, der var nægtet alkoholbevilling med den begrundelse, at der ikke var behov for yderligere spiritusbevillinger i kommunen.

I denne forbindelse har ombudsmanden i en skrivelse af 15. februar 1974 til handelsministeriet bl. a. udtalt:

»Såfremt lovens udtrykkelige betingelser for alkoholbevilling er opfyldt, kan bevilling kun afslås ud fra ædruelighedsmæssige og dermed sammenhængende sociale og politimæssige hensyn og ud fra hensyn, der er beslægtede med byplanmæssige hensyn; derimod kan bevilling ikke afslås ud fra den betragtning, at der efter en sammenligning mellem befolkningstal og restaurationsantal ikke skønnes at være behov for flere restaurationer, eller ud fra hensyn, der bygger på vurderinger af konkurrenceforhold eller effektivitetsbetragtninger vedrørende restaurationsbranchen – medmindre disse hensyn dækker over ædruelighedsmæssige hensyn m. v.«

Såvel landsbevillingsnævnet som handelsministeriet har over for ombudsmanden – i hvert fald i alt væsentligt – fremsat tilsvarende principielle synspunkter, og ombudsmanden har herefter henstillet, at samtlige kommunalbestyrelser og kommunale bevillingsnævn gøres bekendt med disse.«

Med støtte i dette cirkulære og i de vejledende udtalelser af ombudsmanden, der indeholdes i den til grund for cirkulæret liggende sag, indordner landsbevillingsnævnets kompetence og dermed den nedenfor refererede praksis sig under følgende principielle synspunkter:

I. Prøvelse af et kommunalt afslags formelle holdbarhed.

Her er landsbevillingsnævnet fuldt ud kompetent og har således fuld prøvelsesret over for mulige mangler ved afslaget, der vedrører det besluttede organs stilling og sammensætning, herunder spørgsmålet om de enkelte medlemmers habilitet; tilsvarende gælder for spørgsmålet om, hvorvidt det fornødne informationsgrundlag for den trufne afgørelse har været til stede, og hvorvidt selve sagsbehandlingen har været korrekt.

II. Prøvelse af et kommunalt afslags materielle holdbarhed.

Det skulle være overflødigt at nævne, at det næsten udelukkende er en prøvelse af denne art, som landsbevillingsnævnet befatter sig med. Det må være uden for enhver tvivl, at landsbevillingsnævnet fuldt ud kan efterprøve om een eller flere af de i restaurationslovens § 14, stk. 1, udtrykkeligt nævnte 5 *personlige grunde* til udelukkelse fra alkoholbevilling foreligger, herunder om der er grund til at antage, at ansøgeren ikke vil drive virksomheden på forsvarlig måde, jfr. § 14, stk. 1, nr. 4.

Herudover har landsbevillingsnævnet – som ombudsmanden udtrykker det – fuld prøvelsesret og -pligt med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt kommunen ved sin afgørelse alene har lagt vægt på sådanne hensyn, som »efter loven og dens forarbejder« (da der her ikke er tale om lovbestemte grunde til udelukkelse fra alkoholbevilling, ville jeg foretrække at tale om lovens formål set i lyset af dens forarbejder) kan tages i betragtning ved afgørelsen.

Efter dette må et kommunalt afslags materielle holdbarhed i første række afhænge af, om der foreligger *ædruelighedsmæssige og dermed sammenhængende sociale eller politimæssige grunde for afslaget*. Om dette er tilfældet, vil fuldt ud kunne prøves af landsbevillingsnævnet. Vedrørende spørgsmålet om, hvilken ædruelighedsmålestok der inden for denne ramme skal lægges til grund, vil landsbevillingsnævnets prøvelsesret være bundet – og for så vidt begrænset – til en afvejelse af på den ene side opfattelser i vedkommende lokale samfund og på den anden side kravet om en vis ensartethed inden for landet som helhed.